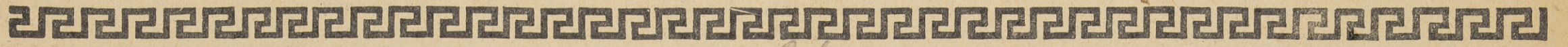

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

Nr 15 • 9 April

Nr 15 • 5 årg. 1927

Tidevarvet Nr 15

Händelserna på den stora fronten i Kina ha givit anledning till artikeln Slavkriget.

Riksdagen har behandlat en rad frågor som tillhöra befolkningsproblemet. Den har löst den så att man nu med fog kan säga att Bägaren och fatet äro rena — utanpå.

Dagens ledare handlar om Störmen kring skolförslaget. Den talar för olika skolformers rätt att leva bredvid varandra och utmynnar i tesen att inga kommissioner, utskott eller riksdagar kunna lösa skolfrågan.

Den stora tyska filmsensationen Metropolis är ämnet för veckans "Femte spalt".

I förra numret framlades de principiella invändningarna mot det Thyrenska lagförslaget om skärpta bestämmelser för utlänningars vistande i riket. Artikeln "Misslaglig utlänning" visar vilka konsekvenser lagen redan nu kan ha för svenskor som genom giftermål mist sitt medborgarskap.

En modern moder diskuterar uppfostringsproblemet från en något ironisk synpunkt.

Klara Hushållsskola
Drottninggat. 21 B. Tel. N. 25882
OBS! NY REGIM!
Måltider
Helinackord. för mån. 70 kr.
Tesupéer à la carte kl. 6—9.
Arrangemang av:
Bröllop, begravningar och festliga samkväm intill kl. 12 m.n. ev. 2 fm.
Klubblokaler m. m.
Allt till lägsta priser.
Vördsamt O. A. Jonsson.

Olga Elmdahl
Modemagasin
Kungsgatan 53. Tel. 108 51
STOCKHOLM.

Vi ändra
sorgklänningar
på dagen!
Alltid det senaste.
Sorghattar och sorgslöjor.
Leja-Magasinet
Stockholm.

SLAVKRIGET

Metropolis.

En dag helt nyligen stod på en av våra tidningars löpsedlar rubriken: Står ett nytt världskrig för dörren? Hu så otäckt, tänkte alla stockholmarna på vägtillarbetet på morgonen. Nästa dag stod något annat, och så glömde man och sköt undan den där ruskiga tanken. I själva verket pågår redan detta världskrig. Det som vi kallade världskriget åren 1914—18 var endast en första akt. De kapitalistiska staterna voro nog dåraktiga att öppna krig med varandra och sedan hålla på i fyra år. Emedan världens herrar miste besinningen därefter att bekriega och försvaga varandra, finga de underkuvade klasserna och folken med att öppna sitt världskrig mot dem.

Ledaren i världen för detta jättelika slavkrig är Sovjet-Ryssland. Så står England—Amerika med de övriga västeuropeiska staterna samlade på en front och möter den rysk-asiatiska världen. Den världen har hemliga sympatier bland alla dem som lyda under och arbeta för de härskande i världen. I Kina möter Västeuropa också Ryssland. Ingen av alla de kinesiska generalerna eller statsmännen med konstiga namn är den verkliga ledaren i den strid som pågår, det är Sovjet-Rysslands representant.

Sovjet försökte ordna revolutioner i Västeuropa. Av revolutionerna har det hittills inte blivit någonting. Bolsjevikerna ha endast lyckats skrämra slag på de borgerliga väljarna lite varstans, senast vid Stockholms stadsfullmäktigeval. Men den borgerliga samhällsordningen har motstått dess angrepp och socialdemokratien har varit bufferten.

Sovjet försökte också dra till sig Mellaneuropa. Men efter att ha vacklat en tid gick Tyskland in för västeuropeiska sidan och tillhör nu denna grupp.

I Indien försökte Sovjet också att göra revolution. Där mötte det den andliga makt som gestaltat sig i Gandhi. Det mötte en helt annan uppfattning om vilken väg de undertryckta böra gå för att vinna friheten. Underligt att säga mötte det där ett annat Ryssland, än det man nu ser, nämligen Tolstoys Ryssland. Tolstoy är ju Gandhis lärofader. Men i Kina fanns ingen Gandhi. Kina har haft en Sun-yat-sen, som väl att märka var inspirerad av västerländsk nationalism. Där fick Sovjet fast fot. Där organiserade det den revolution mot Englands herravälde över Asien som nu pågår. Den sker utan stora drabbningar. Men den är ändå effektiv. Kineserna kunna när de vilja röka ut de främmande makterna ur sitt land. Man kan inte sitta i några hamnstäder om ett väldigt bakomland obönhörligt avskär förbindelsen med dem. Mot ett sådant motstånd hjälper icke flottor och flyg.

Om makterna för insett att deras samliv med Kina måste ske på jämlikhetens grund hade uppgörelsen varit lättare. Nu förstå de att så är, men nu är det svårare att göra en överenskommelse. Så småningom måste den ju dock komma till stånd, ty östern och västern förstå att de icke kunna leva på krigsfot med varandra. Överhuvud taget måste det väl bli ett slut på slavkriget mot världens herrar. Krig är så dyrbart både för slavar och herrar. Världens herrar få lära sig att räkna med en ny livsåskådning i världen, ett nytt självmedvetande hos folken som hittills varit lydiga. De få arbeta bort den föreställningen, att den västerländska civilisationen är framtidens enda möjliga linje, och att jordens folk lydigt skola anta den under förkävandet av sin egenart och sina egna gåvor. De förtryckta klasserna och ra-

serna bilda den övervägande majoriteten i denna värld. På deras sida inränga sig ovillkorligen de hjärtan som vilja frihet och känna för de betungade. Å andra sidan äro kommunismens metoder och den enda som nu regerar i Moskva främmande och osympatisk. Man kan inte tycka att Moskva och Kina i längden kunna gå ihop. Vad är det för fördel om den anglosachsiska stämpeln på Asien utbytes mot en från Moskva? Kina skall väl bli sig själv och icke bara byta informator.

Den vite mannens hjärna har hittills ensamt format livet på jorden. Det verk han gjort är underbart men har visat sig vara för ensidigt. Hans förslag till tillvaro är mycket sinnrikt, men vi äro inte lyckliga här. Vi lära oss så mycket, vi överöas med fina uppfinningar, men vi känna dunkelt att samtidigt är det andra viktiga gåvor vi förlora. I detta välorganiserade samhälle råder en förtvivlans ovisslighet om livet och dess mål. De myllrande millionerna i världen känna detta, men innan de söka slå in hjärnan på världens herre, måste de betänka två ting. Dels att han sitter inne med oerhörda tekniska resurser att förstöra liv. Dels att hans hjärna är oumbärlig i världen. utan den äro vi alla sålda.

Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet har från Genève påpassligt sänt en hälsning till Kinas kvinnor, där de hoppas på en lyckosam period av samverkan mellan öster- och västerland. Men ska detta bli mera än en from önskan bara, måste på jorden resa sig andliga makter, som leda världsuppgörelsen på andra vägar än de hårda och sluga herrarna i Tredje Internationella tänka sig.

Gandhi, icke Lenin måste sätta sin stämpel på den.

När människan för första gången tog upp en sten och kastade, var bruket av verktyg i samma stund infört. Porten var öppnad för den segrande makt, som efter tidsåldrars förlopp vuxit till det maskinernas herravälde över människan, som råder i dag. Inte kunde uppfinnaren av stenkastning veta, vilka rika och hårda makter, höjande och förnedrande, som han banade vägen för. Inte veta vi, som stå mitt i mekaniseringens tidevarv mycket om, vad som ännu kan komma därur.

Så långt ha vi i alla fall hunnit, att det faller sig naturligt för oss att försöka kika i framtiden och med sakkännedom utmåla vad som tör komma härnäst. Bland försöken att i fantasien måla framtidens maskinmakt är en ny film, Metropolis, »drömmen om maskinkulturens Babylon». Den visar en stad av överväldigande slag. Hundradevåningars hus i oöverskådlig mängd, gnistrande, flammande ljus över ändlösa fönsterrader och ett virrvarr av vägar, gator och luftbanor i olika plan med framrusande jättelåg, trängsel av bilar, flygmaskiner mellan, under och över banornas plan. Längst ner under jorden är en fast murad stad, där arbetarna bo och där äro maskinerna, som ge hela staden dess liv. Där är marken cement, väggar, trappor, tak, golv äro sten och cement och hela världen är grå som aska. Bakom obetvingliga järngaller blixtrar det elektriska ljuset i maskinernas svängande hjul och där hållas människorna fångna i sitt förpinande arbete, som de utföra med hemska, taktfasta rörelser. En skara tysta slavar likna de i sina svarta kläder, tysta och böjda täga de ut vid avlösningen, orörliga vänta de på att släppas ut eller in genom gallerportarna.

Det är en lång väg från de tysta skogarna, den orörda, ljuvliga naturen, som man tänker sig som bakgrund till det första verktygets människa och denna värld där maskinerna helt tagit makten. Fastän filmen har kraft och i verkligheten visar människors skicklighet, blir den i alla fall vanmäktig inför slutet. Efter en rad gräsliga katastrofer, uppror bland arbetarna, förstörda maskiner och störtande hus slutar dramet med att arbetarnas härskare och ägaren till Metropolis i försoning skakar hand med arbetarnas företrädare. Hur de sedan tänka fortsätta är omöjligt att räkna ut. Skall hela eländet börja igen med förslavade människor vid maskinerna. Eller hur skola de annars reda sig i sin konstgjorda stenvärd.

Hur filmen slutar kan just göra det samma. Men problemet hur vi skola lyckas att bemästra maskinernas och mekaniseringens övermakt är så svårt i verkligheten, att man inte kan låta bli att göra en fortsättning i tankarna.

Ett försök till räddning ur äventyret tycks mig framlagt i ett 25-öres häfte av Rickard Lindström, Den socialdemokratiska ungdomsrörelsen och dess strävanden. Den socialdemokratiska ungdomen har genom sina läromästare i vår tid, Thorsson och Nils Karleby, kunnat tillägna sig bärande åskådningar på såväl produktionsintressets område som ifråga om själva socialismens idéer.

Den ungdomen har sina bildningssträvanden. Den försöker genom internationellt samarbete att förverkliga krav på ungdomsskydd, god yrkesutbildning för unga i förvärsarbete, garantier för viss frifrid m. m.

Det är upptryckande att läsa om en sådan ungdomens samfälliga strävan att bjuda den andliga och lekamliga mekaniseringens motstånd. Låt vara att man vid läsandet av broschyren låter sig ryckas med av en gömd längtan att få tillhöra en solidarisk, gemensamt arbetande skara. Man kanske glömmar, att ingen rörelse trots allt kan ge den enskilde styrka och förstånd till skänks, utan allt måste han i alla fall till sist mödosamt förvärva sig själv. Det ger ändå hopp att läsa om vad som händer bland ungdomen.

Abu Casem.

Bägaren och fatet äro rena — utanpå.

Riksdagen avslår motionerna om preventivlagens borttagande och utredning om straffpåföljd för fosterfördrivning.

Riksdagen har just haft uppe till behandling vissa delar av det stora komplex av problem som vi kalla befolkningsfrågan — en fråga som vi ständigt i denna tidning tvingats att ta upp och ta ståndpunkt till i dess olika faser.

I riksdagen har det nu gällt tre saker.

Den första är preventivlagen. Skall den behållas eller icke? Skall den lag, som stadgar straff för dem som offentligt salubjudat preventiva medel eller undervisa om deras användning, fortfarande stå kvar i strafflagens § 18 samman-

med sedlighetsbrott, otukt, mot minderåriga, fylleri, dryckenskap och hållande av spelhus?

Den andra frågan gällde: skola vi utreda och ta upp till ny behandling lagens ställning till fosterfördrivning? Den är för närvarande ett brott och betraktas under alla omständigheter såsom sådant, där det inte direkt gäller att rädda moderns hälsa och liv.

Den tredje frågan rörde vid det urgamla problemet om faderskapsbevisningen. Den frågan kommer att behandlas i en annan artikel i Tidevarvet, där det nuvarande

systemets orimligheter klarläggas. Vad som här förelåg inför riksdagen var ett försök att på denna punkt föra in den moderna vetenskapens resultat. Frågan ansågs vara för tidigt väckt och avslögs av utskottet utan vidare och av riksdagen nästan utan debatt. Den kommer nog tillbaka.

Det är tydligt att det är verkligheten, det är livet självt som genom motionerna trängt sig in i svenska riksdagen. Och när det blev ett avslag över hela linjen, så är det livet som blivit avvisat.

(Forts. å sid. 4)

Äro Edra inkomster för stora?

varom inte, nedbringa Edra livsmedelskostnader genom inköp i våra butiker

KONSUMENTFÖRENINGEN STOCKHOLM

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 1, 2 tr., Stockholm.

REDAKTÖR:

Elin Wägner.

Mottagningstid kl. 10—11.

Telefon Norr 48 42.

EXPEDITION:

Telefon Norr 282 43.

Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 6.—, halvår kr. 3:50,
kvartal kr. 2.—. Lösnummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

I text 20 öre
per millimeter.

Textsida eller särskilt begärd

plats 25 öre

Linköln Bloms Boktryckeri
STOCKHOLM 1927.

Tidevarvets
Rådfrågningsbyrå

för föräldrar

Slussplan 1—3 II

torsdagar 9,30—10,30 f. m.

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

Malmtorgsgatan 3, Stockholm.

Telefon 244 88, Norr 244 19.

Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten. Bouppteckningar. Förfrågningar från landsorten besvaras omgående.

EVA ANDÉNS Advokatbyrå

Inneh. Eva Andén. Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

Herkulesgat. 14. Tel. 75 76, Norr 183 36.
STOCKHOLM.

SPECIALITET: Familje- och arvsaker, Boutredningar och testamenten, förvaltningsuppdrag.

Även skriftliga förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.

Norrlandsgatan 8—10, Stockholm.

Tel. 147 99, N. 101 50.

Doktor Inez Laurell

Sibyllegatan 9, Sthlm. Tel. 741 71.

Homeopatisk behandling.

Tid för mottagningen beställs per telefon, helst 9,30—10 fm.

Doktor Fåhræus

Hår- & Hudsjukdomar, Nervsjukdomar.

Karlavägen 48, Stockholm.

Mottagning enl. överenskommelse per tel. 707 18, kl. 10,30—12.

Infört genom
Stockholms Tandläkareförening.

Tandläkare GUSTAF HERULF

Hamngatan 5 A.

Mottagning efter överenskommelse.
Tel. 171 27.

Tandläkaren
Emma Andersson,

Stureplan 13, I (Dagens Nyheter's hus.)
Tel. Norr 3 47.

Promenadskor och Kängor samt finare inneskodon av bredare och smalare typ, med låga klackar eller best. utan klackar, utarbetade av Sv. Kv. Centr. Förb. för Fys. Kultur och tillverkade av Eslövs Skofabriks A.-Bol. Finnas och kan beställas i

Anna Ahlströms
MANUFAKTUR o. KORTVARUAFÖR
Götgatan 95, Stockholm — Tel. Sö. 31184

Så lediga skall tårna ligga i skon.

Stormen kring skolförslaget.

Skolproblemet är aktuellt var vi ser oss om i världen. Varför? Därför att vår tids demokrati — liksom en gång antikens — ställt den brydsamma frågan: Hur skall alla kunna bli delaktiga i det ansvar och den frihet, som bildningen ger?

Sociala och politiska förändringar har överallt dragit med sig intresse för skolan, inte bara därför att kunskap är makt, utan därför att en förändring måste söka sig till djup grund — för att bli bestående. Och var kan grunden sökas djupare än hos det uppväxande släktet i dess mest påverkbara åldrar.

Sättet att angripa problemet om det uppväxande släktets fostran sammanhänger med de olika ländernas historia. Demokratiens fråga om lika bildning för alla har kanske djärvast ställts i Amerika med sitt krav på en 10-årig obligatorisk bottenkola. Det är denna skola som tvingat fram den speciellt Amerikanska reformen: skolklassernas sönderbrytande, d. v. s. möjlighet för var och en att i "flyttningsämnen" arbeta efter sin egen takt.

Sovjet-Ryssland, som importerat denna metod, har gjort sin speciella insats på den självförsörjande internatskolans område. Tyskland—Österrike har mot sin gamla militärdisciplinerade skola gjort de radikalaste försöken att helt på självdisciplinens väg — liksom ge fritt lopp åt barnens begåvning och häg för självständigt konstnärligt skapande.

Den skola, som på olika håll tränger sig fram, är alltså olika. Skilda psykologiska och historiska förutsättningar ligger där bakom. Men en sak är gemensam: överallt bygger den på en rörelse. Praktiskt ta sig dessa rörelser uttryck i ordnande och utnyttjande av den yppersta möjliga fortbildning för lärare, i samarbete mellan lärare samt i samarbete mellan föräldrar och lärare.

Var stå vi själva? I en skolorganisatorisk kris, vars lösensord är "enhetsskolan" och "inre reformer". Aktuell har denna kris varit sedan kravet på en skola för allmän medborgerlig bildning — i motsats till den gamla lärdomsskolan — tog gestalt i realskolan av 1904 och mellanskolan av 1909. Frågan har sedan gällt vilken av dessa som skulle bli segrande, d. v. s. var anknypningen skulle ske till folkskolan, samt om anknypningen uppåt mot gymnasiet. Enklast och

lättfattligast har det gällt om studietiden skulle förlängas från den gamla läroängens upp till studentexamen på 12 år till den på fullständig bottenkola byggande trappstegsskolans 13 år, (bottenkola 6 år, mellanskola 4, gymnasium 3). Eller rentav 14 år, om gymnasiet inte kunde klaras på mindre än 4 år.

Det gällde vidare flickskolans ekonomiska och organisatoriska ställning. Och till sist, det gällde den "inre reform", som kunde oskadliggöra det fruktansvärda tryck till mångläseri, minnesplugg och examenstryanni, som blivit en följd av universitetets tryck på gymnasiet, gymnasiet på mellanskolan, mellanskolan på folkskolan.

Kravet på inre reform ha i de sista årens alla betänkanden liksom i den föreliggande skolpropositionen, avsatt en massa utmärkta ord. Man kan ösa dem med fulla händer: bort med mångläseri, död minneskunskap, ensidig intellektualism, giv i stället koncentration, självständigt arbete, karaktärsdanning.

Det är säkerligen ej meningen som tomma ord. Men de klämmas till döds under stridsfrågorna om bottenkolans bärkraft, om tillräckliga kunskapsmått kan medhinnas på mellanskolans korta år, om sovring av elevmaterial, om linjedelning på gymnasiet o. s. v.

Och när skolförslaget dragit sina konsekvenser står man där med enhetsskolans former och krav, som knappast ge rum för inre reformer!

Det har blåst upp en storm kring skolförslaget, som ännu en gång artar sig till en förödande klasskamp. Den står skarpest om 4-årig eller 6-årig bottenkola. Den senare har redan segrat i utskottet. Den betyder skoltidens förlängning och en outhärdlig arbetsbelastning i den 4-åriga mellanskolan, säger dess bekämpare. Den är enda vägen till social rättvisa, säger dess förkämpar. Den socialdemokratiska partimotionen har kommit med ett par förslag till inre lösning av vanskliga organisationsfrågor. Det ena går ut på möjlighet att hoppa över en av bottenkolans sex klasser och sålunda återförvärva det onödiga året. Om detta skall vara en slags tillämpning av den fria flyttnings princip är den i sanning en parodi därav. Där den fria flyttningen, d. v. s. frihet att arbeta efter egen takt, skulle skänka lugn och säkerhet, eftersom en uppgift aldrig lämnats förrän den

är slutförd; där måste "överhoppandet" i stället skapa jäkt och osäkerhet.

Däremot är det riktigt underligt att se hur många frågor, som borde kunna lösas genom en äkta tillämpning av det amerikanska systemet att låta var och en till stor del arbeta i egen takt: frågan om studietidens möjligen onödiga längd; om underskolans bärkraft; om examensväsendets onödiggörande; samskolefrågan. Det kan tyckas alldeles för förlösande. Var skall manne felan blottas?

Emellertid — måtte både den 4-åriga och den 6-åriga bottenkolan på försök och i fri och förut-sättningslös tävlan få finnas sida vid sida. Är det ej dårskap att vilja undertrycka någondera och över den "segrande" draga hat och misstro.

Den socialdemokratiska motionen har även yrkat på studentexamens avskaffande och ersättande med successiva tentamina i ett ämne i sänder. Ett ypperligt förslag! Men det lärnar dock kvar examenstrycket i de ömtåliga åren — med realexamen. Börde ej frihet från examenskontroll vara den rätt, som varje skola inom varje skolform kunde eftersträva och hos skolmyndigheterna söka som en myndighetsförklaring, ett ansvarsåtagande.

Troligtvis kommer striden att stå het också om studentexamens vara eller icke vara. Men lika litet som angående den 4-åriga eller 6-åriga bottenkolans behöva vi så mycket förskräckas för stridens utgång. Först om en rörelse fyller de litet sämre eller litet bättre formerna med nytt innehåll, fyller dem eller spränger dem, visar det sig vad de duger till. Tills dess vore bäst om alla rimliga påhittade former finge bli sanktionerade sida vid sida, för att ej misstro och förakt måtte få onödigt fart. Och måtte något slags avgörande nu komma till stånd, så att vi ej längre måtte försöka att "lösa skolförslaget". Mätte en gemensam bottenkola från början driva oss alla in under samma problem, samma svårigheter och möjligheter. Sen kan vi f. n. inte göra mer. Sen hänger allt på det innehåll, som gjutes i formerna, och på innehållets kraft att spränga formerna, där de äro otjänliga. Eller rättare sagt, det hänger på vilka rörelser vi var och en ägna vår häg och våra krafter — och vilka rörelsen vi äro med om att kväva.

Man kan ej andas med andras lungor.

Blekinge länsförbund

av F. K. R. höll söndagen den 27 mars sitt årsmöte i Karlskrona. Efter hälsningsanförande av ordföranden, fröken Ebba Holgerson, föredrogs års- och revisionsberättelserna, vilka godkändes och ansvarsfrihet beviljades. Såväl ordföranden som de förutvarande medlemmarna i arbetsutskottet omvaldes till sina respektive befattningar.

Efter dessa stadgeenliga förhandlingar vidtog diskussion över följande tre ämnen: 1) Pensionsförsäkringen för kvinnor, (inledare fröken E. Holgersson), 2) Giftna kvinnor i statens och kommunens tjänst, (inledare fröken M. Håkansson), samt 3) Redogörelse för 1926 års centralstyrelsemöten av fröken Holgersson.

Efter diskussion av de båda första frågorna antogs kvinnosammanslutningarnas resolution i pensionsförsäkringen och Skåneförbundets om gift kvinnas rätt till förvärvsarbete.

I sin redogörelse för 1926 års centralstyrelsemöten uppmanade ordföranden länsmötet att taga ställning till den borgerliga samslingen.

I den därpå följande diskussionen framhöll alla att samgåendet med högern är oförenligt med F. K. R:s program. Nödvändigt och viktigt vore däremot att alla grupper inom mellanpartierna slöte sig tillsammans till ett enda fritt stående vänsterförbund. "Man kan ej andas med andras lungor," så formulerar en mötesdeltagare stämningen under diskussionen.

Fröken Kerstin Hesselgren var länsförbundets gäst och gjorde under diskussionen flera värdefulla inlägg, på aftonen höll hon i läroverkets aula inför en talrik publik ett offentligt föredrag med titeln: Land skall med lag byggas.

Länsförbundets ordförande erinrade i sitt välkomstanförande om hur ofta Frisinnade Kvinnor gjort försök att från alla möjliga utgångspunkter slå bryggor över till de övriga grupperna inom mellanpartierna.

Fröken Hesselgrens föredrag "Land skall med lag byggas", blev en klar översikt över sociallagstiftningen i vårt land sådan den nu är och sådan vi önska den skall bli. Fröken Hesselgren tog nu som alltid sina åhörare med sin friska personlighet, sin djupa förståelse för allt mänskligt och sin stora kunskap och klara framställningsätt och avtackades med en påfallande lång och hjärtlig applåd.

Vid det samkväm som efter föredraget anordnats på Frimurarkällaren avtackades och hyllades fröken Hesselgren på det varmaste med flera tal och med en speciell hyllningsvisa. För Fris. Kvinnor i Blekinge kändes det som hade de i fröken Hesselgren en gäst, sedan länge kär och känd, även om många nu råkade henne för första gången. Sambandet mellan länsförbundet och riksförbundet har än mera stärkts och förnyats genom detta besök. Maja Åkeson.

Engelbrekts Sjuksköterskebyrå

anskaffar sjuksköterskor och barnsköterskor. Valhallavägen 18, II, Stockholm.
Tel. 861 81. N. 241 13.

Medicinsk och Elektrisk

Hår- och Ansiktsbehandling

Bortt. av vårt, bruna fläckar, liktornar med violetta strålar. Gen. hår-växt bortt. med elektrolytbehandling. Manicure, Pedicure f. damer o. herrar

Hilda Jonson

Götgat. 18. Tel. S. 332 99. Stockholm

Fru Emma Holmin

Manicure, Fotbehandling, Frostskador behandlas. Hygienisk ansiktsbehandling med Massage, Elektricitet, Violetta strålar och Vibrator. Cremer m. m. till salu.
Lästmakaregatan 8. Tel. Norr 235 89.

Massage för friska och sjuka,

SOL-, ELEKTR.- och LJUS-BAD.
Hår-, ansikts- och fotbehandling.
Manicure. Inst. Santé, Birg. Jarlsg. 62
Tel. 107 86, Norr 263 66. Sönd. 10—3

Begår alltid Vitruvs tillverkningar:

MALTEXTRAKT VITRUM, bästa näringsmedel.

MALTEXTRAKT VITRUM, med fiskolja, bästa vitaminpreparat.

MINERALVATTENSALTER VITRUM.

LAXERMARMELAD VITRUM, bästa avföringsmedel.

SODAPASTILLER VITRUM, bästa medel mot halsbränna.

FERROL VITRUM, det kraftigaste apptigivande och mest stärkande av alla moderna organiska järnpreparat. Synnerligen lättmält fördrages det av den ömtåligaste mage. Vid blodbrist och svaghet av största verkan. Dess angenäma smak gör att det med lätthet tagas av såväl barn som vuxna.

Tillverkas å

Apoteket Vasens Apoteksvarucen-

trals Laboratorium, Stockholm.

Samtliga preparat finnas på alla apotek.

Ring 75079.

Vid behov av Bomull, Bindor m. m. Såväl större som mindre partier levereras omedelbart. Billiga priser.

Parfumeri och Sjukvårdsaffären

"I N E Z"

Skepparegatan 55 A.

CARL HEDMAN

SNICKARE

Linnégatan 50

Tel. Ö. 24 42. Bostadstel. Ö. 66 17.

Alla slag av såväl enkla som finare Snickeriarbeten, Renoveringar, Reparationer utföras till moderata priser.

Corselets

Bäst & Billigast hos

Jansson & Co

Hovleverantör

Regeringsg. 41 — Drottningg. 48.

HELPEENSIONEN
Herrsätra Skola,

Carlberga, Södertälje, mottager ett begränsat antal elever på flickskolans alla stadier. Avgångsbetyg från kl. VIII medför Normalkompetens. Individuell undervisning inom ramen av skolans kursplan. Praktiskt arbete i uppfostrande syfte.
ANNA SUNDIN. Tel. Södertälje 532.

Kliniken för Sjukgymnastik och Massage

REGERINGSGATAN 13, 2 tr., hiss. N. 198 18, N. 101 42

Endast legitimerad sjukgymnast. Kostnadsfri rådfrågn. KLINIKPRIS.

Rådfrågn.: vard. 11,30—12, Tis. o. Fred. 7,15—7,45 em. LEG. LÄKARE.

Gymnastikdirektör T. Sneckenström. ÄVEN PRIVAT MOTTAGNING.

En modern moder.

Barn äro underliga. Jag har sex, och jag finner dem alla underliga.

Min kusin kom på besök. Hon är pessimist, och hon säger alla sin mening. Hon säger alltid oväntade saker. Barnen sutto uppradade kring bordet. De spelade sina spel och äto frukt och karameller. Allt var ingalunda frid. De visade människans outrotliga lust till just nästans ägodelar. Torsten skulle nödvändigt läsa i Helges bok, trots att hans egen borde roat honom långt mera. Birgitta fann Lillans överblivna namnsdagschoklad bättre än sina egna födelsedagsbitar.

Jag bannade dem men ingen fäste sig just vid vad jag sade, vilket är genant i utomståendes närvaro. Jag föreslog min kusin en promenad och lade den ojämna kampen i min inträdande makes händer.

Då vi kommit ner på gatan, klandrade min kusin ingalunda de ofullkomliga resultat av min uppfostringskonst. Hon sade på sitt oväntade vis:

— Du skall inte ge dem sådana förmaningar. Du gör dem livsodugliga, du predestinerar dem för nederlaget i kampen för tillvaron. Låt dem fritt utveckla sin medfödda härliga egoism! Låt Torsten klå alla sina små bröder och systrar! Låt dem kujonera varandra, tyrannisera varandra, och de skola gå ut i livet, lämpliga för alla framgångar, rustade för alla seg-rar.

Jag mumlade något om att en mor kan önska sina barns liv ett djupare innehåll än framgång och ytliga segrar. Men hon endast grymlade misstroget, varför jag lät ämnet falla.

Det var, som allt på vår väg samman-svurit sig att ge beviskraft åt hennes äventyrliga påståenden.

Som en ny Mefistofeles förde hon mig ut mot all världens ondska. Vid hörnet fiskade hon upp en gosse, som stod och grät. Han grävde fram sin mössa ur en svart dypöl, hans rock hade revor av hårda pojknävar. Vilkas nävar förstod man lätt. Vid polisens annalkande svunno vikande gestalter bort i dimman.

— Ser du, så kommer det att gå dina, om du fortsätter. Detta är Hildas pojke.

— Det beror väl mest på medfödd naturbeskaffenhet, försökte jag invända. Men min kusin lät aldrig sig rubba av några futtiga inpass.

— Hilda har städse sökt stämna ner honom, sökt lära honom hygglighet. Hade hon lärt honom boxas, hade hon lärt honom fräcka glosor, skulle han lätt här avväpnat motsländaren med en frank stöt, ett oförsämligt gläpord.

— Om du hade haft barn, skulle du då uppfostrat dem, som du säger?

Hon såg mig utan att blinka räft in i ögonen och svarade:

— Ja. — Hon ville jag skulle tro henne. I nästa hörn, men nog, ingen trötte med exempel!

Vi blevo till sist vittne till hur människor vågade skymfa en annan, därför att denna andra var en fin, försynt person, säga en annan saker på ett sätt, som endast kan användas mot en foglig, vänlig varelse, vilken varken kan eller vill försvara sig. Och denna angräpnade var min vän.

Då återvände jag, följd av min kusin, till mitt hem. Orden strömmade från mina läppar:

— Du ska se. Jag ska omsätta dina teorier i praktik. Dock besynnerligt, min lärlighet väckte ingen entusiasm. Min kusin gick med, något tvekan, något bävande.

Också därinne i matsalen, där barnen nu hunnit till aftenchokladen, strömmade orden från mina läppar.

— Ta du lillans kakor, Torsten bara! Roffa åt er, barn! Slå er fram! Sätt er i respekt! Skaffa er skinn på näsan! Det är det enda viktiga, då vågar sig ingen på er. Annars slår folk mynt av er godhet, utnyttjar er, trampar på er.

Det blev märkvärdigt stilla i rummet, ingen av barnen kände minsta lust att röra sin grannes hög. Portionerna respekterades som aldrig före denna minnesvärda stund. Helge lade genast tillbaka Elofs banan, den ej längre förbjudna ej längre frestande frukten. Barnen stirrade på mig med fasa, somliga med avsky. Jag gick ut i herrummet. Min vän lämnade mig. Det var, som även mästaren räddes sin lärjunge. Hon mumlade:

— Vet du, jag börjar tro något om att det dock finns medfödda rättsbegrepp. Jag gat inte ge henne den psykologiska förklaringen. Jag sjönk ner i vilstolen. Ingen störde min vila, som annars aldrig respekteras. Jag hörde de äldre barnens röster:

— Hon är tokig.
— Men lillan, två år, ännu nästan ej alls underlig, kom in till mig, där jag satt så ensam. Hon var mätt och glad, ingen hade trakasserat henne. Hon hade fått stoppa sina kakor oanfäktade i sin lilla runda mage. Den välsignade ungen hade intet fattat, men hon hade dock känt något i luften mot mig, frusit vid den kalla ogillande vind, som svepte kring hennes moder.

Lillan, med vilken jag ännu endast lever i ett fysiskt ömhetsförhållande, kröp upp i mitt knä. Hon klappade mig med sina smorda, lycksaliga små händer. Hon kyssade mig med sin mätta lilla mun.
— Min egen mamma, sade hon. Lillan tycka om sin lilla mamma.

Hon vyssade oss till ro. Hon vaggade oss till ett ljuvligt hinsides alla moralteorier och uppfostringsproblem, hennes och mitt parad.

A. B.—n.

“Misshaglig utlänning”.

Ett apropos till lagförslaget om skärpta bestämmelser för utlänningens vistande i riket.

När en svenska gifter sig med en utlänning, förlorar hon sin svenska medborgarskap, om hon ej kan vistas tre månader i hemlandet varje år. Hon blir i stället utländsk undersåte. Detta faktum har stått som ett spöke för oss alla utlandssvenskor. För en del har det stått skymmande i vägen, för andra gick den betygande känslan först, och spöket kom smygande efteråt med en beklämmande tyngd av ofrånkomlig förlust.

Så småningom tröstar man sig därmed, att det bara är en tom formödvändighet utan betydelse i verklighetens värld. »Es ist doch nur ein Misverständnis auf Papier», sade en ung österrikiska om sitt svenska medborgarskap. Så känner vi också. Ingen i världen kan väl ta ifrån mig min hemortsrätt — rätten att vara hemma i det land där jag fötts och vuxit upp, där mina barndomsminnen bo och »våra fäder sova under kyrkohällen». — Visserligen måste vi för att få fara hem först hämta tillåtelse därtill (och betala för det) i form av visum, och i den svenska hamnen gå i land under rubriken »för utlänningar» — men det är ju bara tomma former som snart äro genomgångna — i det ögonblick som vi åter befinner oss i kända gamla trakter glömmes vi att vi ska vara gäster och främlingar och njuter i fulla drag av att vara hemma.

Då kan det hända att vi blir påminta om vårt främlingsskap.

En svenska var hemma och hälsade på sin gamla mamma i en liten norrlandsstad. En kort tid sedan hon rest ut till sitt främmande hem igen, fick modern en uppmaning från kriminalpolisen att ofördröjligen inställa sig. Väl ditkommen tillfrågades hon om uppgifter angående den utländska undersåten hon hyst i sitt hus. Saken upplärdades visserligen vid hennes förklaring att det var dottern — men skrämelsen sätter kvar ännu hos den gamla och varje gång dottern är hemma, slits hon mellan glädje och skräck för efterräkningar.

En annan svenska, som var hemma för att vila ut på familjens lantställe, fick plötsligt order att ofördröjligen lämna landet, enär hennes uppehållstillstånd utlopt. Stor bestörtning. Landsfiskalen, som var vän i familjen, ringde till Stockholm, förklarade fallet och begärde uppskov och under tiden visade det sig att man sett fel på datum, och att intet hinder mötte för den utländska undersåten vidare vistelse i riket.

Ett svårare fall, som ännu väntar på sin lösning är följande. En svenska var gift i Sverige, skilde sig från sin man och gifte om sig med en utlänning. Det uppstod en av alla dessa sorgliga strider om barnen, i detta fallet gällde det den yngsta dottern. Rådhusrätten tillerkände modern vårdnaden av barnet — enligt hovrättens beslut tillföll den fadern. Medan modern väntade på K. Maj:ts utslag, vägrade hon att ställa sig hovrättens dom till eftertätelse. Under tiden dog hennes mor och hon måste hem för arvskifte. Hon nekades inresestillstånd till Sverige under rubriken »misshaglig utlänning». Ty utländsk undersåte, som ej vill rätta sig efter svensk lag kan vägras tillstånd att komma in i riket.

Detta slag träffar inte bara den som slaget är mättat åt. Vi känner det alla med mer eller mindre styrka — det känns som om marken rycktes undan en, och man förlorade fotfästet i världen.

Utländssvenska.

För unga flickor,

som genomgått högre flickskola eller realskola, erbjuder *Elisk-pedagogiska Institutet* i Uppsala utbildning, dels för hem och familj samt sociala uppgifter, dels för kindergården. Ämnen: psykologi och uppfostringslära, samhällslära, barnavård, hälso- och sjukvård, matlagning, sömnad. För den *sociala linjen* dessutom konsthistoria, hemmets inredning, klädsömnad, vävning, världslitteratur och engelska (språk och litteratur). *Kindergartenlinjen* som dessutom har slöjd, modellering, målning, sång och praktik i kindergården, ger fullständig och grundlig utbildning i sitt fack med kompetens att förestå kindergården.

Redogörelse och program på begäran gratis och franko, adr. Elisk-pedagogiska Institutet, Uppsala.

Elin Wägner:

CREDO

Ny roman,

medföljer som bilaga detta nummer till alla Tidevarvets prenumeranter.

Nyttillträdande prenumeranter från 1 april erhålla kostnadsfritt dittills utkomna nummer av bilagan.

Vackra Blårävar o. Skogsmårdar

i stort urval till billigaste priser.

CARL E. LINDGREN
Birger Jarlsгатan 5.

OTTOMANER

direkt av tillverkaren, utan mellanhänder.
Månsson & Ränge, Drottninggat. 83 ö. g.
Förmånliga avbetalningsvillkor

Hostol bröstkaramell

finnes överallt
Sockerbageri-Aktiebolaget, Stockholm.

För ingen är fördelen

av
Kapitalsamlingsräkning
större än för
den självförsörjande kvinnan
Begär tabel och närmare upplysningar från vilket som helst av våra kontor.
SVENSKA HANDELSBANKEN.

Vad som kan hända.

Andra kammarens femte utskott har avstyrkt herrar Lindbergs och Öhmans motioner om utredning angående begränsning av gift kvinnas rätt till innehav av stats-tjänst. Som bekant är det tredje året som motioner i sådant syfte av herr Lindberg väckts i riksdagen. Motionärerna ha tänkt sig att sålunda kunna verka för mäns och gifta kvinnors ökade anställningsmöjligheter i statens tjänst.

Som alla ha märkt ha striderna varit heta omkring dessa försök att inkräkta på kvinnors rätt att välja arbete. Att ett så betänkligt förslag fått något försvar alls, beror väl på att man i förtvivlan över arbetslösheten griper efter varje skenbar hjälp ur betrycket, utan att så noga se efter vart den för.

Som från många håll, inte minst i Tidevarvet, påpekats, har det också visat sig, att ett utestängande av de gifta kvinnorna vore en högst otillräcklig hjälp för de gifta och männen. Utskottet har nämligen vid en verkställd utredning erfarit att av 4,388 kvinnor i stats-tjänst 276 äro gifta med stats-tjänstemän och 597 med andra. Då ju stats-tjänstemännens hustrur genom sin alltför goda ställning varit den närmaste anledningen till motionen, är det märkligt att se, hur hela underlaget för densamma krymper ihop till en oväsentlighet. Att äventyra principer och stifta lagar för 276 kvinnors skull kan inte försvaras ens som hjälp för platsökande.

Av två reservanter i utskottet, en socialdemokrat och en frisinnad, har fortfarande hävdats att gifta kvinnor, vilkas främsta plikter äro makans och moderns, böra skyddas för den psykiskt och fysiskt nedbrytande bördan av ett arbete utom hemmet.

Man bör därför mena de låta verkställa en utredning om möjligheterna till återanställning vid skilsmässa eller änkostånd. Kvinnor, som nu slita ut sig med dubbel arbetsbördan av fruktan för att familjens försörjning en gång kan komma att vila på dem, skulle genom en sådan anordning slippa att i vått och torrt hålla fast vid sin plats.

Så långt är allt bra. Nu får man se vilka beslut som komma att fattas i kamrarna. Det är inte värt att kvinnorna göra sig för säkra.

Bada med
Schwarzwald-tallbarr

Stärkande och lugnande på nerverna

som intet annat verka Schwarzwald-tallbarrstuber till bad.

Beprovat medel även mot reumatism, gikt, sömnlös-het etc. Använd detta världsberömda medel, som därtill förhöjer badets behag. En tub tillräcklig till ett bad.

Säljes i Stockholm hos NK och Men, i alla parfymaffärer, å apotek samt i Drogaffärer.

Generalagent:
LÖWING J. ÖR
Sturepalatset, Stockholm. Tel. 4361.

Thufvesson's Blomsterhandel

GÖTGATAN 16
STOCKHOLM.

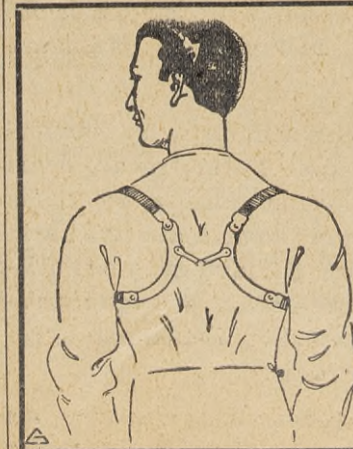
Förstklassiga blomsterarbeten
Telefoner Söder 336 69, 3489

“Framtidens tvål”

Det är icke blott Viikithalten utan alla ingredienserna i Schéels Radiumtvål som gjort den förtjänt av att kallas framtidens tvål.

Schéels Radium-tvål
Innehåller radium-mineraler "Viikit"
Framtidens tvål
Pris 1:- krona

Viikithalten kontrolleras av Fil. Dr. N. Sahlbom.

En rak och spänstig hållning

är möjlig endast om Ni håller ryggen rak. En rak rygg betyder därjämte fri och djup andning samt motverkar trötthet. Ryggställaren STOA-CORREKTOR tvingar ryggraden och ryggmuskulaturen att intaga sitt naturliga, rätta läge, utan att det kännes som tvång. Efterfråga STOA-CORREKTOR hos KIRURGISKA INSTRUMENT FABRIKS A. B.

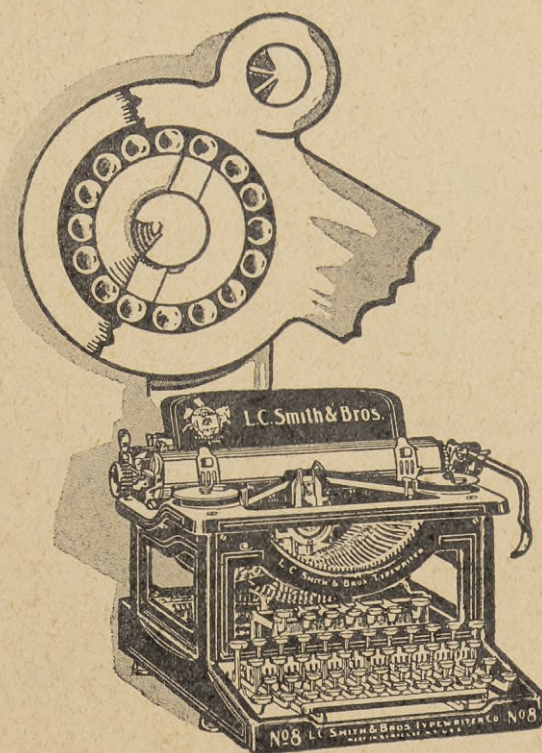
KIFA

Regeringsgatan 31, Stockholm. Tel.: Norr 286.

Sjukvårds- och Förbandsartiklar

Kirurgiska Gummivaror, Bandager alla slag. Elektriska Hörapparater, Induktionsapparater, Åderbräcksstrumpor, Bräckband, Ryggställare, Grossesskorsetter och Gördlar, Brösthållare, Lungskyddare, Sköjkkannor, Liggdynor, Dambindor, Barnavårdsartiklar alla slag m. m. Besök eller tillskriv oss. Illustrerade kataloger gratis.

Magasin Special
Vesterlånggatan 66
(Ingång i Passagen)
Birger Jarlsгатan 9
STOCKHOLM

9 10 AV DEN TID en skrivmaskin användes äro dess typarmer i rörelse. Maskinens hållbarhet och snabbhet bero alltså i främsta rummet på i vilken grad friktionen på denna punkt nedbringats. Tack vare det inbyggda kullagret behöves man på en »SILENT SMITH» knappast räkna med friktion. Detta förhållande har möjliggjort de speciella fördelar, som »SILENT SMITH»-maskinen äger.

Rekvirera vår gratiskatalog
L. C. SMITH.

Maskinaffären CARL LAMM

STOCKHOLM

Göteborg Malmö Gävle Sundsvall

Bägaren och fatet.

(Forts. fr. sid. 1)

Ett faktum står sig trots allt förnekande. Under den moderna civilisationens gestaltning av livet ha människorna tvingats fram till en helt ny inställning i vad som rör förhållanden mellan könen och föräldraskapet. Eller kanske är det orätt att säga inställning, den finns knappast. Vad som finns är ett nytt handlande utan inställning. Där ligger lagboken, där sitter riksdagen, där står kyrkan — utanför går livet tvärs över människorna, tvärs igenom dem. De ha sina instinkter, de ha sina krav, de lyda under en ekonomisk lag, men de ha också en känsla av att det finns andra lagar som icke få kränkas, och de söka ett uttryck för vad som är rätt och rimligt för dem.

De som hörde riksdagsdebatten, de som läsa referatet lära inte finna någon lösning. Riksdagen skriver i sina paragrafer och livet ristar in sina egna paragrafer i röda köttet på människorna. Mellan dem finnes intet sammanhang.

Diskussionen kom i orätt ordning. Den grundläggande frågan är den om undervisning i preventivmedels användning och salubjudande av medel är straffbar eller icke. Motionen hade avsett en ändring i den nuvarande lagen så att undervisning om sätten att undvika smitta vid umgänge med generiskt sjuka må kunna ges utan straffpåföljd. Lagutskottet ansåg att lagen sådan den nu är icke lägger några hinder i vägen för meddelande av upplysning om hur man skall förebygga smitta vid

könsungänge. Någon upplysning om huru man vid sexuell umgänge skall förhindra konception bör icke förekomma. Alltså bör lagen enligt utskottet icke ändras. Med andra ord. Man kan redan nu lära män hur de skola undvika smitta vid umgänge med prostituerade. Mer behöva vi inte. Den överansträngda modern behöver ingen undervisning hur hon skall undvika att få flera barn. Bevärningar och sjömän ordnar man för men inte för kvinnorna.

Sedan preventivlagen antogs år 1910 och sedan den sist debatterades, har utvecklingen gått oerhört hastigt. Vetenskapen själv har tillhandahållit beviset för att frågan om rasens förnyelse inte kan överlämnas åt slumpen och visat att folkökning hur som helst och föräldraskap av vem som helst icke utan vidare är önskvärdt. Den har alltså rättfärdigat eller förklarat många handlingar, som utförts i blindo under trycket av omständigheternas makt.

I frågan om lagen om fosterfördrivning gällde saken detta: vi ha här inför våra ögon en ofantligt vanlig företeelse, ett ont, som vi revoltera mot genom att lägga det under strafflagen. Vi skilja inte på berättigad eller oberättigad fosterfördrivning, vi se icke till handlingens motiv, vi diskutera icke om det liv som väntas är förutbestämt till olycka för sig självt och samhället. Vi straffa över lag. Så kommer en motion som begär utredning. Ljus över det här skumrasket. Låt oss se om vi kunna tränga in i problemet, om vi kunna nyansera lagen så att den icke längre i en mängd fall blir orimlig i sina konsekvenser. Lagutskottet skär ner motionen och föreslår en utredning närmast med tanke på att undan straffet undantaga fall av havandeskap genom våldtäkt eller de fall då man på grund av faderns och moderns sinnesbeskaffenhet kan förutse att barnet blir

abnormt. I den frågan huruvida "socialt och ekonomiskt nödläge" skall motivera strafffrihet vågar utskottet ej uttala sig. De som rösta för utskottets förslag i andra kammaren stryka på herr Halléns förslag även dessa ord.

Första kammarens majoritet betackade sig för en utredning. Vi ska gå vägen uppåt, ej neråt. Svenska folket fortsätter alltså sin väg uppåt under ledning av herr Ljunglund i Nya Dagligt Allehanda och kyrkoherde Person i Göteborg.

Kvacksalvarna böra vara belättna med utgången. De kunna fortfarande inhösta sina dryga honorar. Men vad säga läkarna på barnbördshuset, som alltjämt skola få ta hand om kvinnor döende under oskickliga hjälparens händer? Och vad säger fattigvården, som skall belastas med de liv, om vilka professor Petrén i debatten vittnade, att det varit bättre om de aldrig kommit till? Det kan anmärkas att han fick icke något svar på sin hemställan att regeringen borde ta itu med frågan om sterilisering av sinnesslöa, en fråga som fem år legat på regeringens bord.

Att siffrorna även i första kammaren för utredning voro så pass stora — 52 för och 59 emot — det visar ändå hur trängande problemet är. Det är väl ingen som vill att lagen skall sanktionera kaos eller leda till kaos. Tvärtom vi befinna oss i kaos, det råder anarki, och vi vilja ut ur detta. Vi behöva en ny lag som klargör för oss vårt ansvar för hur vi handskas med oss själva, med andra människor, med framtiden. Vi behöva en översättning, en tolkning av samvetets lag till modern svenska.

Det var män som dominerade diskussionen och män, som avgjorde frågornas öde. Alla kvinnorna utom Bertha Wellin, som talade för fosterfördrivningsparagrafens karaktärsdannande verkan, höllo på utredning i frågan om strafffrihet eller icke. Därigenom blev det liksom en kvinnornas vädjan och ett människens avslag.

Men i vad mån motsvarar denna riksdagssituation verkliga förhållandet? Är det bara frågan om kvinnornas rädsla för moderskap, som skall motverkas genom den större rädslan för straff?

Existerar det inte en minst lika stor rädsla för faderskap? Mannen och kvinnan komma överens om att undvika föräldraskap. Stundom av försvarliga skäl, stundom av oförsvarliga. Om vi ginge till grunden bara med de fall som komma inför offentligheten, skulle det inte visa sig att människors rädsla för faderskap ofta varit den drivande faktor, som förmått kvinnan till att kväva livet i sin egen kropp?

Det är osäkert om det framgick för åhörarna kring fröken Hesselgens betydelsen av vad hon sade. Hon framhöll att borttagande utan vidare av straffet för fosterfördrivning skulle bli en fara för kvinnan. Tidevarvets läsare känna denna tankegång genom doktor Nilssons artikel Ormus och Ariman där hon säger: "göres fosterfördrivning straffri hotar sannolikt den faran att den andra parten hänsynslöst pressar kvinnan till fosterfördrivning."

Vi ha alla nyligen sett ett ytterlighetsfall som ger exempel på sådant tryck. Där stå i polisprotokollet om målet Wasteson ett par märkliga rader. Mannens nya väninna säger till honom ungefär så här: ser du inte till att din hustru

6 öre

Orientaliskt cigarettnärke.
Pris pr ask om 10 st. 60 öre.
" " " " 50 st. 3 kr.
TOBAKSMONOPOLET.

Extra inkomst — hemarbete
genom att i hemmen utföra stickarbeten för egen eller vår räkning på vår patenterade stickmaskin ARE — specialmodell.
Säljes även med S. K. F. kullager. Levereras till svenska statliga institutioner.
Overbetala icke rätstickningsapparat med korta nålar då ni kan erhålla en bättre och billigare, näml. Are-Standard till endast kr. 125.—, vilken kan kompl. med randapparat för avig stickning. Nyhet: Are långstickmaskin. Naumanns världsberömda symaskiner med kullager. Begär prospekt.

NORDISKA TEXTILKOMPANIET
Vasagatan 15—17, STOCKHOLM.

Svenskt patent.
För efterapningar varnas.

gör allvar med den där fosterfördrivningen, så slår jag upp bekantskapen med dig. En man som har ekonomiska fadersplikter är mindre konkurrenskraftig i kampen om kvinnan och mindre begärlig som fästman. Det var mycket riskabelt för fru Wasteson att icke lyda. Det är också riskabelt för de kvinnor som lyda.

Man får icke se en strävan till ny lagstiftning på detta området som ett slags kvinnorevolt mot moderskapet. Det är mycket mera komplicerat än så. Det är givetvis en farlig illusion att i kvinnans vilja till moderskap se en släktets egendom som aldrig av några omständigheter kan utrotas. Men man får ej heller tro att den är i utdöende hos ett vrängt och anfränt kvinnosläkte. Det är nämligen så att viljan till moderskap sviktar inför för hårda villkor. Inger den man endast djup otrygghet, som med henne skulle dela föräldraskapet, då kan viljan till moderskap brytas. Sammalunda då hennes fysiska krafter icke räcka till då försörjningsfrågan synes hopplös eller då hon har övernog av förpliktelser mot barn hon redan satt i världen.

Inför detta som det torra riksdagsspråket kallar socialt och ekonomiskt nödläge, inför livets djupa nödläge, kan icke kvinnan erfaras hrr Ljunglunds, Tryggers eller Perssons i Göteborg sedliga patos. Vad hon kan erfaras är en djup ångest över att släcka den gnista som tänts, likaså ånger inför det misstag som ställt henne i denna situation. Men som förbrytare kan hon icke känna sig, om än lagen utmätt mångdubbelt strängare straff.

För dessa sanningar ha kvinnorna inga ord. Deras trevan, deras ångest, deras strider och deras handlingar komma aldrig in som motivering till lagförslag och utlöser sig icke i någon strävan att påverka samhällets åskådning, byggnad och lagar.

Men genom sin frånvaro, sin oklarhet, sitt handlande under

tvång påverka de dunkelt och omedvetet det samhälle i vilket de leva. Obönhörligt, grymt och logiskt skapar kvinnan genom sin frånvaro fram det samhälle i vilket vi leva.

Föreningen Frisinnade Kvinnor i Västerås höll årsmöte d. 16 mars. Fröken Clara Bohman som i fyra år varit ordförande har av sagt sig återval. Till hennes efterträdare valdes förutvarande sekreteraren, fröken Margareta Skog. Övriga ledamöter i styrelsen äro fru Anna Rosén och fröken Hilma Wennberg omvalda, fröken Gunhild Wahlberg och fru Törnkvist, nyvalda.

Föreningen tackade genom sin nya ordförande den avgående för hennes intresserade och nitiska arbete i frisinnade kvinnors och överlämnade en mindre gåva. Därefter höll ordföranden ett föredrag med titeln: *Några av dagens brännande frågor sedda ur kvinnlig synpunkt*. Det gällde fredsfrågan, skolfrågan och gift kvinnas arbetsrätt. Efter det sakrika och tankeväckande föredraget vidtog samkväm med tésupé.

Maja Andrén.

Varje morgon ett glas
Fruktsalt-Samarin

Det håller fysiken fin, det utför en invärtes rengöring, avlägsnar från kroppen otjänliga ämnen, utdriver den skadliga urinsyran samt uppfriklar blodet, ger god hälsa.

Fruktsalt-Samarin
per flaska Kr. 2:50 erhålles å apotek, hos droghandlare m. fl.
Cederroths Tekn. Fabr., Stockholm

Det bästa smårödet och kaffebrodet köper man i

Majas Hembageri
Bergsgatan 36, Stockholm
Tel. Kungsh. 5468
Grahmsbröd o. Väfflor
10 proc. påbröd lämnas.

